

Fővárosi Ítéltábla
16.Gf.40.363/2021/6-II.

A Fővárosi Ítéltábla az 1000. számú Ügyvédi Iroda (1034 Budapest, Zápor u. 23. fszt. 2.; ügyintéző: dr. Dantesz Péter Antal ügyvéd) által képviselt I

...) I. rendű és

...) II. rendű felperesnek a l... Ügyvédi Iroda (... ügyintéző: dr. l... ügyvéd) által képviselt Budapest Hitel- és Fejlesztési Bank Zrt. (1138 Budapest, Váci út 193.) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2021. október 19-én kelt 8.G.42.123/2019/51. számú ítéletével szemben a felperesek által előterjesztett fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet elutasító részében megváltoztatja, és megállapítja, hogy a felek között 2008. május 14-én létrejött D-LK-HV-200805- számú Lakásvásárlási kölcsönszerződés érvénytelen.

Az elsőfokú ítéletet az érvényessé nyilvánítás iránti keresetet elutasító részében - a teljes perköltségre kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperesek együttes másodfokú perköltségét és az alperes másodfokú perköltségét egyaránt 50.000 (ötvenezer) forint + áfa összegben, a felperesek által meg nem fizetett fellebbezési illeték összegét 15.000 (tizenötezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) által megállapított tényállás szerint az I. és II. rendű felperesek hitelkérelmet nyújtottak be az alpereshez. A 2008. április 16. napján aláírt „Nyilatkozat deviza alapú hitelekhez” megnevezésű okiratban tudomásul vették, hogy „a kölcsönt forintban kell igényelni, a folyósítása is forintban történik, de a kölcsönt a bank CHF devizában tartják nyilván. A nyilvántartott devizakölcsön összege a folyósítás napján érvényes Budapest Bank érvényes hirdetményében közölt számlakonverziós vételi árfolyamon kerül kiszámításra. Az esedékes törlesztőrészeket az igényléskor megjelölt CHF devizában köteles az ügyfél megfizetni. A törlesztési számla az igénylésnek megfelelő devizaszámla, melyet legkésőbb szerződéskötésig kell megnyitnia az ügyfélnek. Amennyiben az esedékesség napján a törlesztőrészlet, a teljesítéshez szükséges fedezet nem áll a törlesztő számlán rendelkezésre, a bank jogosult az aktuális törlesztőrészlet és a késedelmi kamat összegével az ügyfél banknál vezetett bármely számláját megterhelni. Ebben az esetben az ennek kapcsán esetleg felmerülő árfolyamkockázatot szintén az ügyfél viseli, és a bank az általa az esedékesség napján a Budapest Bank hirdetményében közölt számlakonverziós eladási árfolyamon átszámított CHF összeget számolja el az esedékessé váló kötelezettség teljesítésére. Ez azt jelenti, hogy mivel

Fővárosi Ítéletábra
16.Gf.40.363/2021/6-II.

az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes devizában azonos összegű törlesztőrészek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania a törlesztőrészek teljesítéséhez. Az egyes törlesztések összegének meghatározása úgy történik, hogy az esedékesség napján érvényes számlakonverziós eladási árfolyamon a bank kiszámítja az esedékes devizatörlesztés forint (vagy egyéb deviza) ellenértékét, és ezt az összeget vonja le az ügyfél folyószámlájáról forintban (vagy az egyéb devizában). Ebből adódóan a törlesztőrészek megfizetésével kapcsolatos, a devizaátváltásából eredő esetleges árfolyamkockázatot – ami a forintban (vagy egyéb devizában) számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt – teljes egészében az ügyfél viseli.”

A felperesek a nyilatkozatban tudomásul vették, hogy a törlesztőrészek megfizetéséhez szükséges deviza átváltásából eredő valamennyi árfolyamkockázatot ők viselik. Tudomásul vették, hogy a kölcsön kamatperiódusa 6 hónap, ami naptári hónapot jelent. Ezért a kölcsön minden év januárjában és júliusában kerülhet átárazásra. Kijelentették, hogy a fenti rendelkezésekre figyelemmel az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat megértették, és viselik azokat. Kijelentették továbbá, hogy a bankkal szembeni igényt nem érvényesítenek az árfolyamkockázatból eredően, és a kölcsön folyósítását mindezek ellenére igénylik.

- [2] Az alperes mint hitelező, valamint az I. rendű felperes mint adós és a II. rendű felperes mint adóstárs között 2008. május 14. napján D-LK-HV-200805. szerződésszámon lakásvásárlási kölcsönszerződés jött létre. A szerződés I.1. pontja értelmében az alperes 36.992 CHF (a III.3. pont szerint legfeljebb 5.225.000 forintnak megfelelő összegű) kölcsönt biztosít a szerződésben meghatározott feltételekkel. A kölcsönt az alperes forint összegben folyósítja. A szerződés II.1. pontja alapján a kölcsön futamideje 204 hónap, a II.2. pontja szerint a kölcsön pénzneme CHF, a II.3. pont az ügyleti kamat mértékét évi 5,95 %-ban határozta meg azzal, hogy a kamat mértéke változó.

A kölcsönszerződés IV. pontja tartalmazta a kölcsön törlesztésének a feltételeit. A kölcsönszerződés IV.1. pont értelmében az ügyleti kamatot a szerződés II.1. pontjában meghatározott számú havi részletben (továbbiakban törlesztőrészlet) az értesítő levélben foglaltak szerint köteles az Adós a Hitelezőnek megfizetni. A törlesztőrészlet összege a kölcsön folyósításának napjától függően változik (illetve változhat). Az első törlesztőrészlet a folyósítást követően megküldött értesítő levélben meghatározott tárgyhoz 10. napján esedékes. Az adós az esedékes törlesztőrészeket svájci frankban köteles megfizetni. A kölcsönszerződés IV.2. pontja szerint a kölcsön törlesztése oly módon történik, hogy az esedékesség időpontjában az esedékes törlesztőrészek összegével a bank megterheli az adós banknál vezetett deviza bankszámláját. Az adós jelen szerződés aláírásával kötelezettséget vállal arra, hogy az aktuális törlesztőrészlet teljesítéséhez szükséges fedezet, azok esedékességének időpontjában a kölcsön futamideje alatt rendelkezésre áll deviza bankszámláján. Az Adós köteles viselni a törlesztőrészek fizetéséhez szükséges deviza átváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot.

A szerződés XI.2. pontja szerint a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a bank üzletszabályzatának rendelkezései és a hatályos magyar jogszabályok az irányadók.

A kölcsönszerződés XI.4. pontja értelmében az adós kijelenti, hogy a jelen szerződésben hivatkozott az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat megértette és viseli azokat. Az adós kijelenti továbbá, hogy a bankkal szemben igényt nem érvényesít az árfolyamkockázatból eredően és kölcsön folyósítását mindezek ismeretében igényli.

Fővárosi Ítéletábra
16.Gf.40.363/2021/6-II.

A kölcsön 2008. június 3-án folyósításra került.

A 2014. évi XL. törvény szerinti elszámolás 2015. március 30. napján megtörtént, az felülvizsgálatnak minősül.

- [3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2014. február 14. napján kelt 72.Pf.638.338/2013/6. számú végzése folytán megismételt eljárásban a felperesek módosított keresetükben kérték a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását IV.2., IV.3. és XI.4. pontjaiban foglalt szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással. Az érvénytelenség jogkövetkezményként kérték a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását a kölcsönszerződés IV.2., IV.3. és XI.4. pontjaiban foglalt szerződési feltételek mellőzésével, annak megállapításával, hogy egyetemleges adósokként az alperes felé fennálló tőketartozásuk 2019. július 10-i értéknappal 32.847 forint.

Előadták, hogy az árfolyamkockázatot érintő feltételek tisztességtelenek, mivel a szerződés megkötését megelőzően az alperes nem tájékoztatta megfelelően őket az árfolyamkockázat mibenlétéről és szerződéskötés gazdasági következményeiről. Vitatták, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdései szerinti kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak volna alá.

Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-186/16., C-26/13. és a C-51/17. számú ítéleteiben foglaltak értelmében a tájékoztatás akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet. A tájékoztatásnak továbbá ki kell terjednie legalább a nemzeti fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak változásának törlesztőrészletére gyakorolt hatásaira. Kifejtették, hogy a világosság és érthetőség követelménye akkor teljesül, ha a fogyasztó a szerződés megkötésekor az abban szereplő feltételek alapján legalább hitelének teljes költségét ki tudja számítani. A fentieknek megfelelő tartalmú felhívást, tájékoztatást az alperestől nem kaptak. A szerződés a törlesztőrészletek összegét nem tartalmazta, ennek hiányában pedig a törlesztőrészletet érintő bármely változás sem volt felmérhető.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések nem voltak érthetőek, így azok a 2/2014. PJE határozat III.1. pontja értelmében tisztességtelenek. A tisztességtelen kikötés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis. Mivel az érvénytelenség a szerződés fő tárgyát érinti, a rPtk. 239. § (2) bekezdése értelmében az egész szerződés érvénytelen.

Hivatkoztak ítéletábrái és kúriai eseti döntésekre.

- [4] Az alperes a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint a perbeli szerződésből eredő árfolyamkockázatról a felperesek számára a szerződés megkötését megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozattal, valamint a kölcsönszerződés IV.2. és XI.4. pontjaiban foglaltak által megfelelő tájékoztatást adott. Az adott tájékoztatás nem tartalmaz olyan korlátozást, amelynek értelmében az árfolyamváltozás nem teljes körben a fogyasztót terhelne. Hivatkozott a 6/2013. PJE határozatban foglaltakra, amely szerint a kölcsönbe vevőtől minimálisan elvárható, hogy a szerződést alaposan áttanulmányozza, az általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Ennek elmulasztása a rPtk. 4. § (4) bekezdése alapján a kölcsönbe vevő terhére esik. A PJE határozat értelmében arról nem kellett tájékoztatást adnia, hogy az árfolyamváltozásnak mi felső határa, nem kötelező eleme a tájékoztatásnak a „jelentős” szó használata. Az általa adott tájékoztatás a rHpt. 203. § (6) és

(7) bekezdéseiben meghatározott feltételeknek, valamint az EUB határozataiban, így a C-26/13., C-186/16., C-227/18. és C-51/17. számú döntésekben meghatározott kritériumoknak is eleget tesz. Az árfolyamváltozás a törlesztőrészletekre gyakorolt hatása felismerésének és megértésének nem feltétele a jövőbeli törlesztőrészletek pontos összegének ismerete. Szintén hivatkozott ítéltáblai és kúriai eseti döntésekre.

- [5] Az elsőfokú bíróság a 2021. október 19-én kelt 8.G.42.123/2019/51. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte a felpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg az alperesnek 672.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés a rPtk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek, pontosabban deviza kölcsönszerződésnek minősül.
- A rPtk. 209. § (1) és (2) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdésének rendelkezései, a 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 1. és 3. pontja, valamint a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 1. és 3. pontja idézését követően rögzítette, hogy az I. rendű és a II. rendű felperes személyes meghallgatása alapján nem állapítható meg, hogy a felperesek kölcsönszerződés rendelkezéseitől és a szerződéskötést megelőzően aláírt nyilatkozatban foglalttól eltérő tájékoztatást kaptak volna az alperestől. Ezért az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tartalmát a 2008. április 16. napján kelt nyilatkozat, valamint a kölcsönszerződés rendelkezései alapján vizsgálta.
- A rHpt. 203. § (1), (3), (6) és (7) bekezdését és a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltakat idézte, és rögzítette, hogy a tisztességtelennek állított rendelkezések a főszolgáltatás körébe tartoznak, amelyek tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható, csak akkor, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos, érthető.
- Az EUB C-26/13. és a C-51/17. számú ítéleteiben foglalt kritériumok teljesülését vizsgálva kiemelte, hogy a felek nem devizaalapú, hanem deviza kölcsönszerződést kötöttek. A törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges devizát, svájci frankot a felpereseknek kellett biztosítaniuk, és az alperes mind a szerződéskötést megelőző nyilatkozatban, mind a kölcsönszerződés IV.2. pontjának utolsó mondatában felhívta a figyelmet a deviza átváltásból eredő árfolyamkockázat felperesek általi viselésére.
- A felperesek által aláírt, az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást tartalmazó nyilatkozatból megállapítható, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó számára világos és érthető volt, hogy az esedékes törlesztőrészleteket a felperesek svájci frankban kötelesek megfizetni. Az alperes a nyilatkozatban felhívta a figyelmet arra, hogy az adott deviza árfolyama időről-időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy egyes devizában azonos összegű törlesztőrészletek megfizetéséhez mennyi forint vagy egyéb deviza összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán kiszámítania a törlesztőrészletek teljesítéséhez. Az alperesnek ez a tájékoztatása felhívja a felperesek figyelmét az árfolyam változására, amelynek irányát és mértékét előre nem lehet megismerni. Ez önmagában jelentős kockázatnak minősül az adós számára, ami a törlesztés tekintetében okozhat növekedést vagy csökkenést egyaránt. A szerződés II.2. pontjában foglaltak szerint, a kölcsön svájci frank devizaneme alapján az árfolyamváltozás kihat a tartozás forintban átszámított összegére. A nyilatkozat alapján, figyelemmel a 2/2014. PJE határozatban foglaltakra, a felperesek az árfolyamkockázat korlátozás nélkül, kizárólagos viseléséről tájékoztatást kaptak, így arról is, hogy az árfolyam felperesekre nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A kölcsönszerződés XI.4. pontja értelmében a felperesek kijelentették, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot megértették és azokat viselik.

Fővárosi Ítéltábla
16.Gf.40.363/2021/6-II.

A fentiek alapján megállapította, hogy a felperesek annak ismeretében írták alá a kölcsönszerződést, hogy tudomásuk volt a forint/devizaárfolyam piaci mozgásából adódó árfolyamkockázatról. A kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatás világos és érthető volt, a kapott tájékoztatás alapján a felperesek felmérhették a törlesztőrészek növekedésének reális kockázatát, valamint annak fizetési kötelezettségeikre, ezáltal jövedelmi, vagyoni viszonyaikra gyakorolt hatását.

A felperesek által hivatkozott kúriai határozatok részben más pénzintézetek által alkalmazott szerződési feltételekre, részben nem deviza, hanem deviza alapú konstrukciót tartalmazó szerződésekre vonatkoznak, míg a Gfv.VII.30.256/2020/9. számú ítélet utalása szerint az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás tisztességtelenségének megítélése nem jogkérdés, eldöntése az adott tájékoztatás értelmezését igényli, így a korlátozott precedens rendszer e körben nem érvényesül.

Ugyanakkor rögzítette, hogy a Kúria Pfv.I.21.868/2018/10. számú ítélete szerint a perbelivel egyező, deviza kölcsönszerződés tájékoztatása megfelelt a rHpt. 203. § (6) bekezdése előírásának.

- [6] Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek. Fellebbezésükben az ítélet keresetük szerinti megváltoztatását, továbbá az alperes perköltségük megfizetésére kötelezését kérték.

Álláspontjuk szerint a kölcsönszerződésből eredő árfolyamkockázatról adott tájékoztatás alapján mindössze azt láthatták át, hogy a havi törlesztőrészlet összege a mindenkori árfolyamváltozás függvényében változhat és az ebből eredő terheket kizárólag nekik kell viselniük. Ez a tájékoztatás azonban az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtett álláspontra is figyelemmel elégtelen, az ítélet 74. és 78. pontjaiban foglalt, minimális követelményeknek nem tesz eleget, abból nem tűnik ki a forint svájci frankhoz képest leértékelődésének valós veszélye, és annak a fogyasztóra gyakorolt, súlyos gazdasági hatásai. A tájékoztatásból a kockázat jelentős mivolta nem következik, másrészt az nem is felismerhető vagy kikövetkeztethető. Utaltak a BH2020. 151, valamint a BH2021. 141 számon közzétett eseti döntésekben kifejtettekre. Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nincs jelentősége, hogy a perbeli szerződés deviza alapú vagy deviza szerződés-e, a tájékoztatási kötelezettség minden esetben terheli a kölcsönbe adót.

Hivatkoztak arra is, hogy a Kúria a Gfv.VII.30.256/2020/9. számú végzésével a perbelivel egyező tartalmú szerződés vonatkozásában állapította meg a tájékoztatás elégtelenségét.

Egyéb tényállási elem hiányában az okiratban szereplő tájékoztatás nem megfelelő, a 2/2014. PJE határozat III/1. pontja szerint a nem világos és nem érthető szerződéses feltételek tisztességtelenek, melynek következtében a keresettel érintett szerződéses feltételek a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmissék. A szerződés fő tárgyát meghatározó szerződési feltétel tisztességtelensége folytán a semmisség a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészét érinti.

- [7] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását és a felperesek perköltsége megfizetésére kötelezését kérte. Az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait fenntartotta. Állította, a szerződést megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat, valamint a szerződésben foglalt tájékoztatás alapján a felperesek részletes, a jogszabályoknak, a Kúria és az EUB joggyakorlatának is megfelelő tájékoztatást kaptak a szerződés deviza alapúságáról, az abból eredő árfolyamkockázatról és arról, hogy az árfolyam-változásból eredő esetleges többletköltségek őket fogják terhelni. A tájékoztatásból kitűnik, hogy az árfolyamkockázat

kizárólagosan terheli a felpereseket, annak nincs felső határa, mindez pedig nem csupán kikövetkeztethető több szerződéses rendelkezés együttes értelmezésével, hanem a szerződés ezt világosan és érthetően tartalmazza. Hivatkozott az EUB C-227/18. számú döntésében foglalt kritériumok teljesülésére, arra, hogy a tájékoztatás tartalmazta a deviza árfolyamok változásának lehetőségét, ennek gazdasági következményeit, hatásait is, azt, hogy kedvezőtlen változás esetén az adósnak többet kell majd fizetnie. Mivel a szerződés nem rendelkezik kifejezetten a kockázatvállalás korlátozásáról, ebből következően az korlátlan.

Utalt arra, hogy a Kúria Gfv.VII.30.256/2020/9. számú határozatával szemben jogegységi panaszt nyújtott be, amelyet a Kúria befogadott. Megjegyezte, hogy az elsőfokú ítélet helyesen állapította meg a tájékoztatás értékelése tekintetében a korlátozott precedensrendszer érvényesülése hiányát.

A felperesek által megjelölt jogkövetkezmények alkalmazhatóságát is vitatta.

- [8] A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott.
- [9] Az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, lényeges eljárási szabályt nem sértett, ezért a hatályon kívül helyezésnek a perindításkor hatályban volt, ezért a jelen eljárásban még alkalmazandó a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 252. § (2) bekezdésében foglalt feltételei nem álltak fenn.
- [10] Az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta az árfolyamkockázat viseléséről történt tájékoztatás megfelelőségét a vonatkozó jogi szabályozás mellett az EUB irányadó joggyakorlata, az abban foglalt kritériumok tükrében, azonban téves következtetésre jutott, amikor azt állapította meg, hogy az alperes által adott tájékoztatás e követelményeknek megfelel. A téves jogi álláspontjából következően az érvénytelenség miatt alkalmazandó jogkövetkezmény körében felülbírálatra alkalmas megállapítást nem tett.
- [11] A rPtk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.
- [12] A fogyasztói kölcsönszerződésekben a fogyasztó hátrányára fennálló információs egyensúlytalansági helyzetnek az EUB C-26/13. számú döntése szerint szükséges kiküszöbölése érdekében a szerződéskötéskor hatályban volt, ezért a perben alkalmazandó rHpt., a rPtk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzintézet számára a deviza alapú kölcsönszerződésből a fogyasztóra háruló kockázatot illetően.
A rHpt. 203. § (6) bekezdése értelmében olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.
A (7) bekezdés a) pontja értelmében e kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

- [13] Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen következmény, amely a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik. Figyelemmel azonban arra, hogy a deviza kölcsönszerződések esetében a kölcsönbe vevő oldalán csak akkor nem jelentkezik árfolyamkockázat a kölcsön devizában törlesztése miatt, ha jövedelmét is azonos devizában kapja kézhez, és ez jelen esetben nem volt megállapítható, az elsőfokú bíróság tévedett, amikor jelentőséget tulajdonított annak, hogy a jelen szerződés nem deviza alapú, hanem deviza kölcsönszerződésnek minősül.
Ugyanakkor az elsőfokú bíróság sem találta kizártnak az árfolyamkockázat felmerülését a deviza kölcsönszerződés ilyen jellegére tekintettel, és helytállóan vizsgálta az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelőségét.
- [14] A rPtk. 209. § (2) bekezdés szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.
- [15] Figyelemmel arra, hogy nem volt megállapítható a szerződést megelőzően aláírt nyilatkozatban foglaltaktól és a kölcsönszerződés rendelkezéseitől eltérő tartalmú tájékoztatás nyújtása az alperes részéről, az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor az árfolyamkockázatról a felpereseknek nyújtott tájékoztatás megfelelőségét a 2008. április 16. napján kelt nyilatkozat, valamint a kölcsönszerződés rendelkezéseinek tartalma alapján vizsgálta.
- [16] Az elsőfokú bíróság által is irányadónak tekintett EUB határozatok a fogyasztót terhelő árfolyamkockázatról adott tájékoztatás szükséges tartalmához az alábbi követelményeket támasztják.
Az EUB C-26/13. számú döntése értelmében a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye nem kizárólag a feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét takarja, a szerződésnek átlátható jelleggel, egyértelmű és érthető kritériumok megadásával kell bemutatnia az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket.
Az EUB kifejezetten devizaszerződéshez kapcsolódó C-186/13. számú ítélete szerint a megfelelő tájékoztatás magában foglalja azt is, hogy a fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést kötötték, emelkedhet, illetve csökkenhet, hanem értékelnie kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetleg jelentős – gazdasági (pénzügyi) következményeit is.
Az EUB C-51/17. számú ítéletében szintén akként foglalt állást a tájékoztatás konkrét, tartalmi érthetősége körében, hogy abból a fogyasztónak nem csupán a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődését kell felismernie, hanem értékelnie kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is. Ezért a tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására. A fogyasztónak tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával olyan árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat számára.

- [17] A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy az EUB C-776/19. - C-782/19. számú egyesített ügyben hozott ítélete is a fenti követelményeket emelte ki.
Az EUB C-227/18. számú végzése szerint szükséges, hogy a szerződés átláthatóan feltüntesse árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő mechanizmus konkrét működését, a törlesztőrészek összegének, valamint az alkalmazandó árfolyam számítási mechanizmusát.
- [18] Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor azt állapította meg, hogy a szerződéskötést megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat, valamint a szerződés rendelkezései a fentiekben megfogalmazott kritériumoknak eleget tesznek.
- [19] A „Nyilatkozat deviza alapú hitelekhez” elnevezésű okirat valóban tartalmaz arra vonatkozó tájékoztatást, hogy az árfolyamkockázatot az ügyfél viseli, azonban a kockázatviselés mikéntjére, a kamatterhek mértéke változására nézve e tájékoztatás megfelelő felvilágosítást nem ad; abból úgy tűnik, mintha a fizetési terhek mértékének változása arányaiban teljes egészében megegyezne a forint/deviza árfolyamváltozás mértékével. Ezt erősíti a szerződés IV.2. pontjában foglalt azon rendelkezés is, miszerint az adós a törlesztőrészek megfizetéséhez szükséges deviza átváltásából eredő árfolyamkockázat viselésére köteles.
- [20] Emellett az alperes által az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás nem felel meg az EUB C-186/16. számú ítéletének rendelkező része 2. pontjában foglalt, a C-51/17. számú ítéletének 74., 75. és 78. pontjában írt kritériumoknak, miszerint a tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fogyasztó értékelni tudja a feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.
A szerződés deviza átváltásból eredő kockázatra utaló rendelkezései, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat azon kitételei, miszerint „nem lehet pontosan tudni előre”, hogy mennyi forint kell az azonos összegű törlesztőrészek devizában megfizetéséhez, valamint, hogy az árfolyamkockázat „okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt”, figyelemfelhívó, figyelmeztető jellegűnek nem tekinthetők, és alkalmasak a devizahitel felvételéből eredő kockázatok elbagatellizálására.
A szerződés az árfolyamváltozásnak a törlesztésre gyakorolt hatásaira, gazdasági következményeire és a törlesztés elnehezülése mértékének korlátlanóságára nézve nem ad felvilágosítást. Abból nem tűnik ki, hogy a forint CHF devizához képest súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése a fizetési kötelezettségre milyen hatást gyakorol, mint ahogy az sem, hogy az árfolyamváltozás nem elhanyagolható kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészek forintban számolt összegét. E rendelkezésekből mindösszesen annyi következhet, hogy a fizetési kötelezettség függ a devizaárfolyam alakulásától és az árfolyamkockázat a felpereseket terheli. A szerződés és az Üzletszabályzat rendelkezései az árfolyam mechanizmusának bemutatására, az abból eredő kockázat feltárására szintén nem alkalmasak.
- [21] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 42. § (1) bekezdése értelmében a bíróságokra kötelező 2/2014. PJE határozat 1. pontja értelmében ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó

rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.

- [22] A felek által hivatkozott a kúriai joggyakorlat körében a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakat emeli ki.
A Kúria a 2018. november 28-án kelt Pfv.I.20.185/2018/7. számú és az 2019. szeptember 11-én kelt Pfv.I.21.860/2018/10. számú ítéletével a perbelivel egyező tartalmú szerződéses rendelkezések mellett azt állapította meg, hogy az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás megfelelőnek minősül.
A Kúria a 2021. április 27-én kelt Gfv.VII.30.315/2020/5. számú és 2021. június 15-én kelt Gfv.VII.30.410/2020/4. számú határozataiban a perbelivel egyező kockázatfeltáró nyilatkozat és szerződéses rendelkezések mellett az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét állapította meg.
A Jogegységi panasz alapján indult eljárásban a Kúria a 2021. november 22-én kelt Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatában megállapította, hogy a Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítélet jogkérdésben eltér a Pfv.I.20.185/2018/7. számú határozattól. Az eltérés indokolt, ezért a Gfv.VII.30.315/2020/5. számú ítéletet hatályában fenntartotta azzal, hogy a Kúria bármely határozatának ezzel ellentétes jogértelmezése kötelező erejűként már nem hivatkozható. Határozatának elvi tartalmaként állapította meg [34], hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.
- [23] A rPtk. 209/A. § (2) bekezdése szerint a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalott tisztességtelen kikötés semmis.
- [24] A rPtk. szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó szabályainak az EUB-nak a 93/13/EGK Irányelv értelmezése kapcsán kifejtett iránymutatásával összhangban értelmezéséből és a 2/2014. PJE határozat fentiek szerint értelmezendő 1. pontjából következően az alperes által az árfolyamkockázat felperesek általi viseléséről adott tájékoztatás nem volt érthető, átlátható, ezért a perbeli szerződés árfolyamkockázat viselését teljes mértékben felperesekre telepítő rendelkezése a fent kifejtettekre figyelemmel tisztességtelen, és mint ilyen, a rPtk. 209/A. § (2) bekezdés alapján semmis szerződéses kikötés.
- [25] A rPtk. 239. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető.
Az alperes a szerződéskötést megelőzően nem tett eleget az árfolyamkockázatra vonatkozó megfelelő tájékoztatási kötelezettségének, ezért a főszolgáltatást megállapító szerződési

Fővárosi Ítéltábla
16.Gf.40.363/2021/6-II.

feltételnek minősülő szerződéses rendelkezés semmissége a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján a szerződés egészének érvénytelenségét vonja maga után.

- [26] Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy az árfolyamkockázat vonatkozásában az alperes a felperesek részére megfelelő tájékoztatást adott, és ennek folytán az árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő szerződéses rendelkezés tisztességes, így a kölcsönszerződés érvényes, és erre tekintettel keresetet elutasító döntést hozott.
- [27] Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása körében vizsgálatot, bizonyítást nem folytatott.
- [28] A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet elutasító részében megváltoztatta, és a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az ítéletet a jogkövetkezmény alkalmazására irányuló keresetet elutasító részében a rPp. 252. § (3) bekezdése alapján – a bizonyítási eljárás lefolytatásának szükségessége okán – hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasította.
- [29] A Fővárosi Ítéltábla a közbenső ítélet meghozatalára, továbbá a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.3. pontjában foglaltakra figyelemmel a felek felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése alkalmazásával számított, a ténylegesen végzett és szükséges ügyvédi tevékenységhez igazodó mértékű munkadíjból álló másodfokú perköltsége összegét, valamint a felperesek által le nem rótt fellebbezési illeték összegét csupán megállapította; ezen költségek viseléséről a rPp. 252. § (4) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában.
- [30] A folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye tárgyában kell döntést hoznia.

Budapest, 2022. március 2.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró